

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
สำหรับครูโรงเรียนบ้านแพง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 2

Development of the Program to Enhance instructional Learning Management
using Blended Learning for Teachers in Banpang School under
the Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 2

ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์¹

Bhumbhong Jomhonghibhat¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของครูโรงเรียนบ้านแพง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับครูโรงเรียนบ้านแพง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 และ 3) ศึกษาผลการทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนบ้านแพง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ระเบียบวิธีวิจัยใช้วิธีวิจัยและพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีชนิดสองกลุ่มสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนด้านที่อยู่ในระดับน้อย คือ ด้านสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ในส่วนของปัญหาการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. โปรแกรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม และ 5) การวัดและประเมินผล โดยที่โปรแกรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ปรากฏดังนี้

3.1 ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของครูโรงเรียนบ้านแพง ระหว่างก่อนการใช้โปรแกรมกับหลังการใช้โปรแกรมและกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า หลังการใช้โปรแกรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 75

3.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม พบว่า ครูมีความพึงพอใจที่ได้รับการพัฒนาตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54

คำสำคัญ โปรแกรม การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study problems and guidelines of instructional 2) development of the Program 3) study the effect of experiment of the Program 4) evaluate the effectiveness of the Program. The target consisted of 9 teachers of Banpang school under the Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 2 the period for the research of education was at the first semester of academic year 2017. The research methodology using research and development. The statistics used in analyzing data were: percentage, mean standard deviation and t-test dependent simples.

The result of this research were to follows:

1. The state of intrsuctional in term of instructional planning and design were moderate level, instructional mamgement media and learning resources were low level. The problem of instructional in term of instructional planning and design were highest level, Instructional management media, learning resources. The guidelines of instructional in term of instructional planning and design were highest level.

2. The developed of the Program was 5 components: 1) principles, 2) objectives, 3) contents, 4) activities and 5) measurement and evaluation. The appropriate of the Instructional Model was high level ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.51).

3. The results form installing the developed of Instructional Model were shown below:

3.1 After the teachers used had been learned through the Program, their learning management abilities was statistically higher than 75 percent of criterion.

3.2 The result of effectiveness of the Program shown that the teachers's satisfaction toward the Program was at high level, had mean scores of 4.41 and the standard deviation of 0.54.

Keywords: Program, Instructional Management using Blended Learning

ภูมิหลัง

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ จำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ในการปรับตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมคนในประเทศให้พร้อมที่จะเผชิญกับการท้าทายของกระแสโลกาภิวัตน์พร้อมรับกับทุกสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางพัฒนาคนในประเทศให้มีความพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546) เพื่อเตรียมบุคคลให้สอดคล้องกับความเป็นสังคมสารสนเทศ (Information Society) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของคนในอันที่จะนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และแท้จริงแล้ว สังคมที่เจริญหรือประเทศที่มีศักยภาพใน

การแข่งขันสูง จะต้องเป็นสังคมที่สามารถแปลงฐานข้อมูลให้เป็นความรู้ นั่นคือ การพัฒนาสู่ “สังคมแห่งการเรียนรู้” (Knowledge Society) คุณภาพของคนในสังคมจึงกลายมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของศักยภาพในการแข่งขันของประเทศโดยองค์ความรู้ของคนนั้น ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ สถานภาพแห่งความรู้และวิถีคิดหรือกระบวนทัศน์ในการคิด (Thinking Paradigm) การที่จะได้มาซึ่งสถานภาพแห่งความรู้ของแต่ละบุคคลยังไม่สำคัญเท่ากับการวัดความลุ่มลึกและแนวทางการแสดงออกซึ่งความคิด นั่นคือ คุณค่าของคนที่จบปริญญาตรี โท เอก นั้นมิได้วัดจากใบปริญญา หากแต่สามารถวัดได้จากวิถีคิด การออกความคิดเห็นจะสามารถบอกระดับความรู้ของคนนั้นๆ ได้ดีกว่า (สมชาย ภาภาสน์วิวัฒน์, 2546, หน้า 47) ปัจจุบันเรื่องการคิดเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการศึกษาเพื่อพัฒนา

คนให้มีคุณภาพสูงขึ้น ประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้ความสนใจต่อการจัดการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตในทุกๆ ด้าน และการพัฒนาด้านสติปัญญาเป็นด้านที่ได้รับความเอาใจใส่สูงสุดเนื่องจากเป็นด้านที่เห็นผลเด่นชัด (ทีศนา แคมมณี, 2544, หน้า 66)

ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน จะต้องมีกรปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและสร้างสรรคองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็อกจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการใหม่เบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนบ้านแพ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ยังขาดทักษะและความรู้ความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีหรือสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติในชั้นเรียน ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลที่ตั้งไว้เท่าที่ควร และนักเรียนขาดความกระตือรือร้น ไม่สนใจและไม่ตั้งใจเรียน เป็นต้น

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถของครูในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นการเรียนรู้เพื่อชีวิต มุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ เน้นให้ผู้เรียนมีวิธีการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศและมีทักษะการเรียนรู้ทักษะใหม่ในสังคมยุคสารสนเทศ จึงเกี่ยวข้องกับทักษะการสืบค้น ทักษะการติดต่อสื่อสาร และทักษะการจัดการกับข้อมูล ควบคู่ไปพร้อมกับทักษะด้านภาษา เพื่อใช้ในการศึกษาและติดต่อสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 46) ฉะนั้น “เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” หรือ “ไอซีที” (Information and Communication Technology: ICT) จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน และเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการทำงาน ทำให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (บุปผชาติ ทัพพิภกรณ์, 2551, หน้า 38) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ลิกขมาน (2555, หน้า 211) ได้ศึกษา

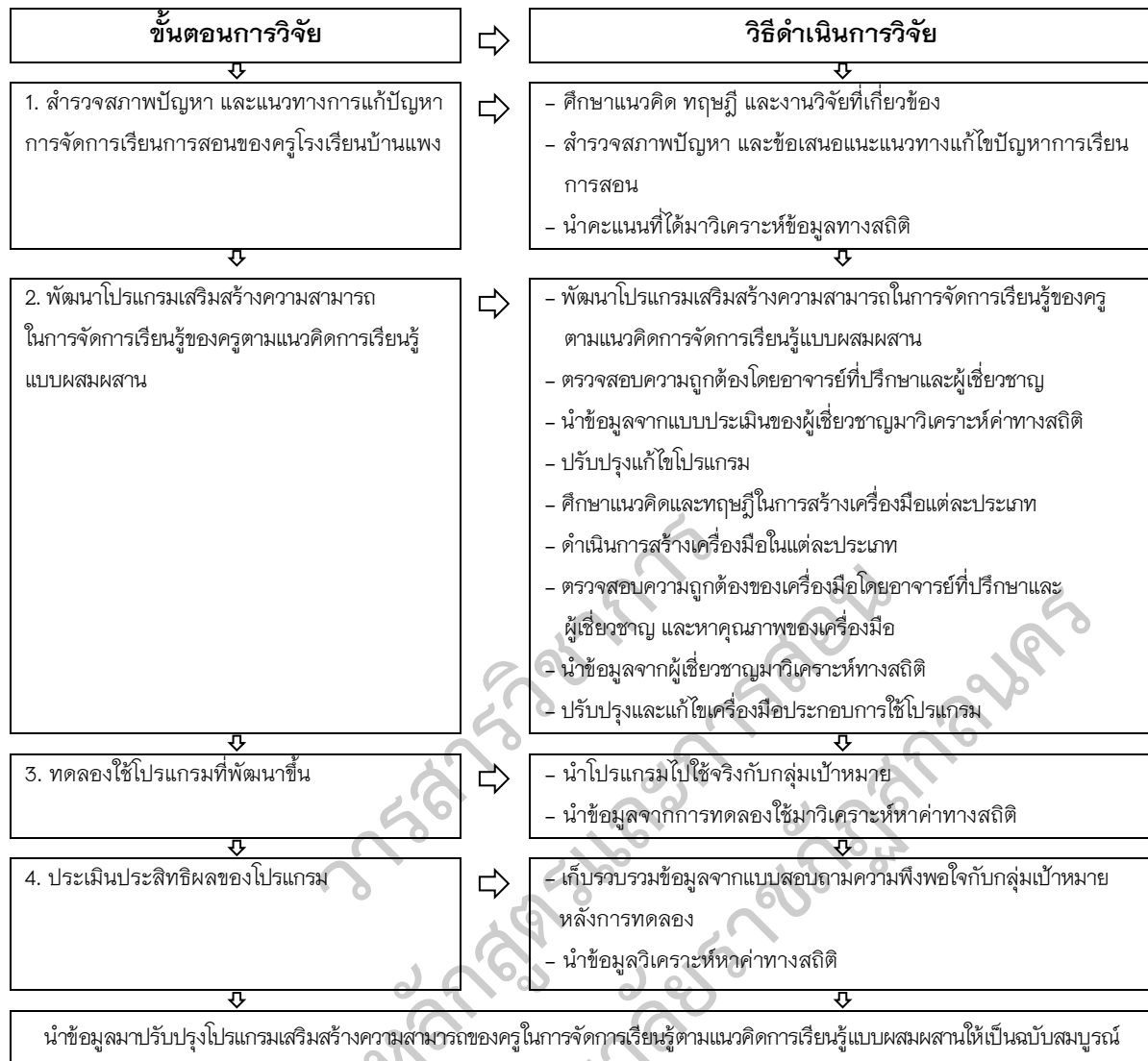
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจ โดยการใช้การสอนแบบ E-Learning พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนโดยรวมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ปัจจุบัน นักวิชาการและนักการศึกษาได้ประยุกต์ใช้การเรียนรู้อย่างผสมผสาน (Blended Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ออนไลน์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนผู้สอนไม่เผชิญหน้ากัน หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเกิดขึ้นจากยุทธวิธี การเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ เป้าหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและเรียนรู้ของผู้เรียน

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของครูโรงเรียนบ้านแพ่ง ในอันจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาให้สอดคล้องหรือสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ของครูโรงเรียนบ้านแพ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับครูโรงเรียนบ้านแพ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
4. เพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณาจารย์ ผู้สอนในโรงเรียนบ้านแพง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 ทั้งหมดจำนวน 9 คน ปีการศึกษา 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิจัย แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนที่ 1 สํารวจข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิจัย จากนั้น

เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แบบวัดความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และเก็บข้อมูล ความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
 - 1.1 สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ
 - 1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ก่อนและหลังการใช้ โปรแกรม โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Simple และ เปรียบเทียบหลังการใช้โปรแกรมกับเกณฑ์ร้อยละ 75

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความพึงพอใจ หลังการใช้โปรแกรม โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถ ของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา และแนวทางการ จัดการเรียนการสอน สรุปผลได้ดังนี้

1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนด้านที่อยู่ใน ระดับน้อย คือ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ปัญหา การจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านสื่อ และแหล่ง การเรียนรู้ ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านแนวทางการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 โปรแกรมการเสริมสร้างความสามารถใน การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม การเรียนการสอน และ 5) การวัดและประเมินผล และ โปรแกรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

1.3 ผลการทดลองใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ปรากฏผล ดังนี้

1) ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของครูโรงเรียน บ้านแพ่ง ระหว่างก่อนการใช้โปรแกรมกับหลังการใช้โปรแกรม และกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า หลังการใช้โปรแกรมสูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 75

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม พบว่า ครูมีความพึงพอใจที่ได้รับการพัฒนาตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความสามารถ ของครูในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสาน มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการเรียน การสอน แนวทางการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนสภาพ ปัญหาการเรียน การสอนของครูในโรงเรียนบ้านแพ่ง ยังประสบปัญหาอยู่มาก หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการวางแผนและการออกแบบ การเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อและนวัตกรรมที่จำเป็นและ สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น สื่อสังคมออนไลน์ หรือครูยังขาดการนำสื่อต่างๆ เหล่านี้มา ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการนำเทคโนโลยี หรือการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็ยังมีการนำมาประยุกต์ใช้น้อย ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สนใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในที่สุด ดังนั้น แนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านแพ่ง ควรกระตุ้นหรือเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้ครูในการ จัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นการบูรณาการระหว่างการเรียนการสอนในเรียน แบบเผชิญหน้า กับการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ครูได้มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถ ของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบ ผสมผสาน อภิปรายผลได้ดังนี้ ผลการพัฒนาโปรแกรมมี องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม และ 5) การวัดและประเมินผล จากผลการวิจัย อภิปรายได้ว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น มีการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา โปรแกรม แล้วกำหนดองค์ประกอบของโปรแกรม จากนั้น นำองค์ประกอบของโปรแกรมมาสร้างความสัมพันธ์ กำหนด รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ หรือจัดทำโปรแกรม ฉบับร่าง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ ทำการแก้ไขปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อปรับปรุงและแก้ไขให้สมบูรณ์ ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า

การพัฒนาโปรแกรมในการวิจัยในครั้งนี้ มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน มีแนวคิดและหลักการเป็นพื้นฐานหรือเส้นขอบในการพัฒนา และได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการพัฒนาได้ สอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบของ Joyce and Weil (2004, pp. 13-14) และทิตินา แชมมณี (2547, หน้า 221-222) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนว่าเป็นแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้ที่รูปแบบนั้นยึดถือและได้รับการพิสูจน์ตรวจสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ

3. ผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จากผลการทดลองใช้โปรแกรม กับกลุ่มเป้าหมายพบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานหลังใช้โปรแกรมสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงมีความพึงพอใจในต่อโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถอภิปรายได้ดังนี้ กลุ่มเป้าหมายมีการจัดกระทำที่ฝึกให้มีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบผสมผสานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนและผู้วิจัยได้ออกแบบกำหนดให้ครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ฝึกฝนในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนรู้ เรื่องสมทมาเล่าประสบการณ์ ข้อคิดเห็นในการสืบค้นข้อมูล อภิปรายข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การสนทนาเสมือน (Chat) กระดานข่าว (Webboard) Facebook Line ทำให้ครูได้ค้นคว้าแสวงหาความรู้โดยอิสระและมีความสุขในการเรียนรู้ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังได้คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงส่งผลให้การพัฒนาความสามารถในด้านสารสนเทศเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย อติเทพสถิตย์ (2546, หน้า 63) ที่ได้กล่าวถึงเป้าหมายของห้องเรียนเสมือนจริงว่าเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) สอดคล้องกับ สมปรารถนา เพื่อนรัมย์ (2549, หน้า 3) ที่กล่าวว่า การเรียนบนเครือข่ายเป็นรูปแบบการเรียน

การสอนที่สามารถให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยที่มีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย เพราะระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งต่างๆ ได้ การเก็บข้อมูลของผู้เรียน กระดานข่าว การพูดคุยออนไลน์ ฯลฯ เครื่องคุณสมบัติเหล่านี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ทำให้บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย จากผลการวิจัยที่ปรากฏดังกล่าว สืบเนื่องมาจากการเทียบรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยการออกแบบการเรียนรู้ ให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบอย่างสูงในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องมีการวางแผนการเรียนรู้มีการกำกับควบคุมและประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิตินา แชมมณี (2545) ที่กล่าวว่า การที่จะให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ ทักษะและเจตคตินั้น ควรจะเลือกใช้รูปแบบและเทคนิคการฝึกอบรมหลายๆ อย่าง มาประกอบกัน ทั้งนี้ เพราะการเลือกใช้เทคนิคการอบรมที่เหมาะสมส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็นสำคัญซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการฝึกอบรมไปพร้อมๆ กับการทำงาน (On the job training) ซึ่งเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมตามรูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมในระยะที่ 2 การนิเทศ ติดตามผล เพื่อปรับปรุงทักษะที่สัมพันธ์กับงานที่ทำอยู่ การพัฒนาทักษะการทำงานในตัวซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดีกว่าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โอ คอนเนลล์ (O'Connell, 2002) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้น้องค์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่เป็นสถานการณ์ที่เป็นสภาพจริง และสอดคล้องกับการดำรงชีวิตนั้น ควรกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม ทำทนายความสามารถของผู้เรียน ใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ขั้นตอน มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการสนใจ มีความหมาย (มีประโยชน์) สำคัญสำหรับผู้เรียน เนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับสถานการณ์จริงในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติผ่าน การชี้แนะ (Coaching) ได้รับข้อมูลป้อนกลับเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้และปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความกระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยน

เรียนรู้ ผักผ่อนทักษะต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทราบผลงานของตนเองและสามารถปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่บกพร่องได้อย่างรวดเร็ว เกิดการเรียนรู้จากการคิดและได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงองค์ความรู้แบบองค์รวมกลมกลืนกับเรื่องใกล้ตัว และและประยูร บุญใช้ (2548) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้นจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังเช่น วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2550) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีรากฐานการพัฒนาที่เด่นชัด ยาวนานจากปรัชญาการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้เรียนในฐานะ “มนุษย์” ผู้มีศักยภาพที่สามารถจะพัฒนาให้ออกงามเต็มที่ได้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความสามารถและความถนัด ครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ ความรู้ลึกซึ้งนึกคิด และทักษะด้านต่างๆ จนถึงทฤษฎีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จากการศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในขณะเดียวกัน เดวิด อี. ลิวอิชิต (2531) กล่าวว่า กิจกรรมการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยควรมีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ มีใบงานให้ปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมสนใจ ตั้งใจเป็นระยะๆ และเน้นการมีส่วนร่วมและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ดิวอี้ (Dewey, อ้างถึงใน สมปรารถนา วิบูลพันธ์, 2553) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นโดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง (learning by doing) และกล่าวถึงปรัชญาการศึกษาสาขาพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่เน้นหลักการเรียนที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสนใจของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้โดยหาวิธีการแก้ปัญหาโดยเรียนเนื้อหาที่ผู้เรียนสนใจ และเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สอดคล้องกับหลักการของโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีศูนย์กลาง โดยองค์ประกอบของโปรแกรมฯ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกรณีศึกษา

จากสถานการณ์จริง มีเทคนิคการสอนที่หลากหลายทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปประยุกต์ใช้

1. ในการนำโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นระบบและต่อเนื่อง อันจะเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาครูในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้และมุ่งสู่ความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาครูในท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการเสริมจุดเด่นของบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการกิจในด้านการผลิตและพัฒนาครูในท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และนโยบายการปฏิรูประบบและกระบวนการพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจน

2. นอกจากนี้ โรงเรียนบ้านแพง หรือโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบริบทคล้ายคลึงควรมีนโยบายเพื่อเร่งรัดพัฒนาครูประจำการที่ขาดโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี หรือกลุ่มครูที่ไม่ได้อยู่ในโครงการพัฒนาครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา หรือยังไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูหรือใบอนุญาตปฏิบัติการสอนจากคุรุสภา ให้ได้รับการพัฒนาโดยใช้รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่หลากหลายเพื่อให้สามารถนำตนเองในการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมหรือหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆ เช่น ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา

2. ควรวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมในลักษณะอื่นๆ เช่น การฝึกอบรมทาง Internet หรือ e-learning

3. ควรวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนรู้ของครูกับตัวแปรที่น่าสนใจ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอื่นๆ ของนักเรียน เช่น คุณธรรม-จริยธรรม จิตสาธารณะ

4. ควรวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านอื่นๆ สำหรับครู เช่น จิตสาธารณะ คุณธรรม-จริยธรรม ความสามารถทางการคิดเชิงพุทธศาสนา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภา.
- กฤษณา ลิกขมาน. (2555). *รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจโดยการใช้การสอนแบบ E-Learning*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เครีอวัลย์ ลิมอภิชาติ. (2531). *หลักสูตร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิศนา แคมมณี. (2544). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). *การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย อติเทพสถิตย์. (2546). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- บุปผชาติ ทัพพิกรณ์. (2551). *เทคโนโลยีทางการศึกษา ทฤษฎีและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ประยูร บุญใช้. (2548). *รายงานการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วัฒนาพร ระบับทุกข์. (2541). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- สมชาย ภคภาสวิวัฒน์. (2546). *การจัดการภาครัฐและเอกชน*. กรุงเทพฯ: วิทย์ทัศน์.
- สมปวารณา วิบูลพันธ์. (2553). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Hess, E. Ionta. (2005). *Understanding of Information Literacy : The Perceptions of First Year Undergraduate Students at the University of Ballarat*. Available from http://web1.infotrac.galegroup.com/pur/=rc1_0_A77434595.
- Joyce, Bruce and Weil, Marsha. (2004). *Model of Teaching*. London: Prentice-Hall.
- O'Connell. (2002). *The Effect of Using Guided Questions and Collaborative Groups for Complex Problem Solving on Performance and Attitude in a Web-Enhanced Learning Environment*. Ph.D. Dissertation, College of Education, the Florid State University.